

EKO

Certyfikowany Kosmetyk Naturalny, jako nowa alternatywa dla istniejących znaków ekologicznych

Od dłuższego czasu naturalne oraz ekologiczne produkty kosmetyczne zdobywają rynek i popularność wśród polskich konsumentów ceniących jakość i aspekty środowiskowe. Polska branża kosmetyczna jest jedną z większych w Europie. Szacuje się, że kosmetyki naturalne na razie stanowią tylko kilka procent rynku, ale ich sprzedaż stale rośnie.

W artykule omówiono aktualną sytuację na polskim rynku w zakresie kosmetyków naturalnych i ekologicznych oraz dostępne na rodzimym rynku znaki ekologiczne wskazujące na „naturalność” i „ekologiczność” tych produktów. Duża liczba dostępnych na rynku takich certyfikatów może powodować dezorientację zarówno konsumentów, jak i producentów kosmetyków. Alternatywą dla różnych znaków ekologicznych w obszarze kosmetyków istniejących na polskim rynku wydaje się być znak ekologiczny EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny.

Kosmetyk naturalny i ekologiczny na polskim rynku

Kosmetyki naturalne są postrzegane jako produkty bezpieczne, bardziej przyjazne dla środowiska i wyższej jakości. Według Organic Monitor, podstawowe oczekiwania konsumentów związane z kosmetykami naturalnymi, to ich naturalny skład i unikanie niepożądanych przez konsumentów składników (np. syntetycznych konserwantów, barwników). Wielu pro-

ducentów wykorzystuje popularność słów „naturalny” i „ekologiczny”, nazywając tak swoje kosmetyki. Tymczasem bazują oni na fakcie, że w składzie produktu jest zaledwie kilka naturalnych składników, czasem w śladowych ilościach.

Branża kosmetyczna (w przeciwieństwie do spożywczej) nie definiuje, jakie ilości składników naturalnych muszą znaleźć się w produkcie, aby można było go nazwać naturalnym lub ekologicznym (organicznym).

Według szacunków BZ WBK, polska branża kosmetyczna będzie rosła do 2020 roku w tempie 4-5% rocznie pod względem wartościowym. Podczas, gdy jak wynika z danych Applied Market Research, globalnie segment kosmetyków naturalnych ma rosnąć o ok 9,8% rocznie w latach 2014-2020. Według Euromonitor International, już ponad 30% konsumentów na świecie oczekuje, że kosmetyki będą robione tylko z wykorzystaniem surowców naturalnych, stąd potrzeba standaryzacji tego obszaru poprzez m.in. certyfikacje. Gdy nie występuje niezależna ocena strony trzeciej, konsument nie jest w stanie ocenić, czy informacje niesione przez etykietę danego

produktu są prawdziwe i rzetelne. Przez wprowadzenie certyfikatów konsument nabywa pewności, że korzysta on z kosmetyku naturalnego lub ekologicznego, który został oceniony przez niezależną od producenta jednostkę. Certyfikaty i towarzyszące im wymagania to jeden ze sposobów zagwarantowania jednolitego podejścia do składu i oznakowania kosmetyków naturalnych czy ekologicznych (organicznych), a tym samym zapewnienia konsumenta o wiarygodności deklaracji na opakowaniu produktu.

Wobec braku wiążących wymagań prawnych, producent kosmetyku naturalnego czy ekologicznego (organicznego) może wprowadzić własne kryteria dla takich produktów i nie jest zobligowany do korzystania z jakiegokolwiek certyfikatu.

Obecnie większość certyfikowanych produktów, dostępnych na krajowym rynku, pochodzi z krajów UE, w których certyfikaty są bardziej rozpowszechnione. Najpopularniejsze systemy certyfikacji, którymi są objęte kosmetyki naturalne i ekologiczne dostępne na polskim rynku przedstawia **Tabela 1**.

Tabela 1. Kryteria EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny i zakres ich stosowania

nazwa systemu certyfikacja	organizacja	zakres	logotyp	wymagania (wybrane)
EU ECOLABEL	Komisja Europejska przy współudziale jedno- stek właściwych państw członkowskich, w Polsce – Polskie Centrum Badań i Certyfikacji	produkty kosmetycz- ne spłukiwane		- zakaz stosowania substancji niebezpiecznych dla środowiska i zdrowia człowieka - surowce z olejem palmowym lub jego pochodnymi spełniające zasady zrównoważonej uprawy - ograniczenie powstawania odpadów poprzez projektowanie opakowań z myślą o recyklingu
ECOCERT	międzynarodowe stowa- rzenie z siedzibą we Francji	kosmetyki naturalne i organiczne		- zakaz stosowania surowców (roślinnych, jak i zwierzęcych) modyfikowanych genetycznie - przynajmniej 50% składników kosmetyku naturalnego pochodzenia roślinnego, a 5% wszystkich składników pochodzenia z upraw ekologicznych - minimum 95% składników kosmetyku organicznego pochodzenia roślinnego, a 10% wszystkich składników pochodzenia z upraw ekologicznych - zakaz testowania produktu końcowego na zwierzętach
COSMEBIO	stowarzyszenie COSMEBIO	kosmetyki naturalne i ekologiczne		95% naturalnych składników pochodzi z upraw naturalnych
BDIH - „KONTROLIERTE NATURKOSMETIK”	Niemiecka jednostka Prze- mysłu i Przedsiębiorców Leków, Środków do Pielęgnacji Ciała i Higieny Osobistej	kosmetyki naturalne		- w produkcji stosuje się roślinne surowce z kontrolowanych upraw ekologicznych oraz certyfikowanych dzikich zbiorów - zakaz testowania na zwierzętach w całym cyklu produkcji kosmetyku - zakaz stosowania surowców pochodzących od martwych zwierząt (tj. oleju z żółwi, oleju z norki, tłuszczu ze świstaka, kolagenu zwierzęcego) - zakaz stosowania produktów i metod modyfikacji genetycznej
IHTK	międzynarodowy związek producentów przeciw- ko stosowaniu testów na zwierzętach w kosmetyce	kosmetyki nie testo- wane na zwierzętach		- od fazy projektowej poprzez produkcję, aż do gotowego produktu nie są wykonywane żadne testy na zwierzętach - zakaz stosowania surowców, których zdobycie wiąże się z męceniem zwierząt lub ich uśmierceniem (np. olej z norki, olej z kaszalota, olej z żółwi). Wyjątek stanowią substancje pochodzące od żywych zwierząt: воск pszczeli, miód, mleko, lanolina - zakaz współpracy z firmami, które przeprowadzają testy na zwierzętach lub zamawiają w innych laboratoriach
DEMETER	niemieckie stowarzysze- nie producentów ekolo- gicznych Demeter	kosmetyki naturalne		produkty powstają w ściśle określonych warunkach, tzn. bez nawozów sztucznych, chemicznych środków ochrony roślin i przy wykorzystaniu intensyfikacji biologicznej

Duża liczba produktów oznakowanych różnymi etykietami wskazującymi na naturalny lub ekologiczny (organiczny) charakter produktu może powodować dezorientację zarówno konsumentów, jak i producentów kosmetyków. W Polsce wciąż nie funkcjonują oddziały jednostek certyfikujących o znaczeniu międzynarodowym. Wobec powyższego ciekawą alternatywą wydaje się być znak ekologiczny EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny (**Rysunek 1**), przyznawany przez polską jednostkę certyfikującą Polskie Centrum Badań i Certyfikacji. Kryteria oceny i przyznawania znaku dotyczą certyfikacji produktów kosmetycznych i ekologicznych (organicznych) oraz środków pielęgnacyjnych dla zwierząt.

Rysunek 1. Znak ekologiczny EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny

Znak ekologiczny EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny może być przyznany produktom kosmetycznym objętym zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009, które w ponad 90% składają się ze składników naturalnych lub pochodzenia naturalnego. Natomiast produkty kosmetyczne objęte zakresem Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009, ale nie zawierające ponad 90% tych składników, a także środki pielęgnacyjne dla zwierząt mogą uzyskać znak ekologiczny EKO (**Rysunek 2**).

Rysunek 2. Znak Ekologiczny EKO

Definicja prawna kosmetyku naturalnego lub ekologicznego

Obszar kosmetyków naturalnych i ekologicznych (organicznych) w Unii Europejskiej nie jest regulowany prawnie, co prowadzi do sytuacji, w której kosmetykiem naturalnym i ekologicznym (organicznym) można, również w Polsce, nazwać wszystko. Produkty te muszą jedynie spełniać wszystkie wymagania stawiane kosmetykom przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. WE nr 1223/2009, a w przypadku prawodawstwa polskiego ustawy z 30 marca 2001 r. o kosmetykach. Oba te dokumenty nie definiują jednak pojęcia kosmetyku naturalnego. Definicji nie znajdzie się we wspomnianym rozporządzeniu oraz w ustawie, a także w projekcie zmiany ustawy o kosmetykach. Brak prawnej definicji kosmetyku naturalnego, ekologicznego (organicznego) może stwarzać pole do nadużyć.

Idea stworzenia produktów opartych na naturalnych składnikach zrodziła się w 1996 roku. Wówczas powołano do życia Komitet Ekspertów Produktów Kosmetycznych przy Komitecie Zdrowia Publicznego Rady Europy, który ujednolicił sformułowanie dotyczące wyrobów naturalnych. Zgodnie z wytycznymi tego stowarzyszenia, kosmetyk naturalny to produkt, który ma upiększać i pielęgnować za pomocą substancji naturalnych, przyjazny dla skóry i środowiska, sprzyjający zdrowiu, wspierający samoregulację organizmu i wspomagający przez długi czas utrzymywanie naturalnej urody i harmonijny rozwój ciała i ducha.

Zgodnie z definicją kryteriów znaku EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny, „kosmetyk naturalny” oznacza produkt kosmetyczny, w którym zawartość składników naturalnych lub pochodzenia naturalnego wynosi co najmniej 90%, uzyskany metodami fizycznymi, mikrobiologicznymi lub enzymatycznymi, który ma upiększać i pielęgnować za pomocą substancji naturalnych, przyjaznych dla skóry i środowiska, sprzyjający zdrowiu, wspierający samoregulację organizmu i wspomagający przez długi czas utrzymywanie naturalnej urody i harmonijny rozwój ciała i ducha. „Kosmetyk ekologiczny (organiczny)”

oznacza produkt kosmetyczny zawierający co najmniej 50% składników roślinnych pochodzących z certyfikowanych lub kontrolowanych gospodarstw i/lub przetwórci ekologicznych lub certyfikowanego zbioru naturalnego.

W ramach znaku EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny, składniki naturalne oznaczają substancje i ich mieszaniny otrzymane wyłącznie z roślin (w tym grzybów i alg), zwierząt, mikroorganizmów lub minerałów, z uwzględnieniem tych, które są otrzymane z tych materiałów poprzez procesy fizyczne (np. młcenie, suszenie, destylacja itp.), fermentacje zachodzące naturalnie w przyrodzie i prowadzące do powstania cząsteczek, które występują w przyrodzie, oraz inne metody wytwarzania, w tym tradycyjne (np. ekstrakcja z użyciem rozpuszczalników) bez zamierzonej modyfikacji chemicznej. Składniki pochodzenia naturalnego są to składniki kosmetyczne otrzymane w procesach chemicznych i/lub biologicznych, zgodnych z zasadami zielonej chemii, z zamiarem modyfikacji chemicznej, będące w ponad 50% pochodzenia naturalnego, którego stopień jest określany jako procent masowy (m/m) lub jako zawartość węgla odnawialnego lub innymi, odpowiednimi metodami.

Zakres kryteriów znaku EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny

Warunkiem wstępnym jest spełnienie przez produkt wszystkich przepisów prawnych państwa (państw), w którym (w których) produkt jest wytwarzany i/lub ma zostać wprowadzony do obrotu. Kryteria mają zastosowanie do gotowego produktu, jak również do poszczególnych substancji wchodzących w jego skład.

Kosmetyki ze znakiem EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny to produkty nie powodujące (w odniesieniu do wcześniej ustalonego akceptowanego poziomu) negatywnych skutków dla środowiska oraz spełniające ustalone kryteria dotyczące ochrony zdrowia, środowiska i efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych w trakcie całego ich cyklu życia. Znak ekologiczny EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny umieszczony na kosmetyku, to gwarancja wysokiej jakości środowiskowej certyfikowanego wyrobu, potwierdzenie przez niezależną jednostkę natu-

Tabela 2. Kryteria EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny i zakres ich stosowania

kryterium	zakres stosowania			
	gotowy produkt			surowce
	kosmetyk naturalny	kosmetyk ekologiczny	środki pielęgnacyjne dla zwierząt	
wymagania wstępne	✓	✓	✓	-
chroniczna toksyczność rozcieńczenia (CDV)	-	+/- (dotyczy tylko produktów spłukiwanych)	+/- (dotyczy tylko produktów spłukiwanych)	-
biodegradowalność	-	+/- (dotyczy tylko produktów spłukiwanych)	+/- (dotyczy tylko produktów spłukiwanych)	✓
bezpieczeństwo produktu	✓	✓	✓	-
właściwości użytkowe	✓	✓	✓	-
pochodzenie surowców naturalnych	✓	✓	-	✓
składniki pochodzenia zwierzęcego	-	-	-	✓
substancje i mieszaniny niebezpieczne	-	-	-	✓
konserwanty	-	-	-	✓
substancje zapachowe	-	-	-	✓
barwniki	-	-	-	✓
surfaktanty	-	-	-	✓
opakowanie	✓	✓	✓	-
oznakowanie i przechowywanie	✓	✓	✓	-

ralnego pochodzenia składników, łatwość identyfikacji wyrobu, skuteczne narzędzie marketingowe, a także efektywny i prosty sposób informowania klientów i dostawców o działaniach prowadzonych w trosce o środowisko. Wprowadzenie produkcji przyjaznej środowisku może umożliwić producentowi przygotowanie się do wdrożenia dalszych wymagań zdrowotnych i środowiskowych.

Podsumowanie

Od ostatnich ośmiu lat naturalne oraz ekologiczne (organiczne) produkty kosmetyczne zdobywają sukcesywnie polski rynek i popularność wśród konsu-

mentów ceniących jakość oraz charakter ekologiczny produktu. Świadomy wybór produktów naturalnych wymaga sporo zaangażowania. Znajomość znaków ekologicznych (certyfikatów) i składów produktów może bardzo pomóc w znalezieniu prawdziwie naturalnych i ekologicznych kosmetyków.

Magdalena Jabłońska
specjalista ds. certyfikacji
Polskie Centrum Badań i Certyfikacji SA
mjablonska@pcbc.gov.pl

Literatura

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r.

dotyczące produktów kosmetycznych (Dz.U. L 342 z 22.12.2009, str. 59–209, z późn.zm.)

2. Ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (Dz.U. 2001 nr 42 poz. 473 z późn.zm.)
3. Rządowy projekt ustawy o produktach kosmetycznych z dnia 11.05.2018 r.
4. Sektory Banku Zachodniego WBK – Branża Kosmetyczna pod red. Łukasza Lipińskiego, Maj 2017 r.
5. Allied Market Research - <https://www.allied-marketresearch.com/cosmetics-market>
6. European Scientific Cooperative on Phytotherapy (ESCOP) - <http://escop.com/>
7. Beauty and Personal Care in Poland – country report May 2018
8. EKO – Certyfikowany Kosmetyk Naturalny – www.pcbc.gov.pl